

Nr 56.

Av herrar **Pålsson** och **Andersson, Elof**, i anledning av *Kungl. Maj:ts förslag angående sänkning av sockerskatten*.

I ett föredrag i sockerfrågan i början av december sistlidet år yttrade professorn i nationalekonomi vid Lunds universitet inledningsvis bland annat: »När det gäller att avväga fördelar och nackdelar av inhemsk odling och tillverkning eller import från utlandet, har valet för länge sedan utfallit till förmån för svenskt socker, och det torde numera icke av någon ansvarig svensk ifrågasättas någon ändring i det valet». Konsumtionen av socker, vilken vid slutet av sextioalet endast utgjorde 4 kilogram per individ, uppgick 1924 till över 33 kilogram, och den sockermängd, vilken nämnda år konsumerades, utgjorde 203,572 ton. Självklart skulle en import av denna väldiga sockermängd utöva en ogynnsam verkan på vår handelsbalans. Invändningen, att, därest betodlingen upphör, den skulle ersättas genom ökad odling av andra värdefulla kulturväxter, kan visserligen synas riktig, men ett faktum är, att ingen odling, beträffande de betydande arealer det här gäller, kan på långt när mäta sig med sockerbetsodlingen i fråga om producerat värde. Och ingen av jordbrukets produktionsgrenar lämnar tillnärmelsevis så stora möjligheter till arbete och arbetsförtjänst, vilket i ett land med redan förut stor arbetslöshet måste betraktas såsom en oerhört viktig omständighet vid bedömandet av frågan, huruvida tillfölje abnorma förhållanden på världsmarknaden vår inhemska sockerproduktion skall nedläggas under år 1926 eller icke.

Till följe Brysselkonventionens upphörande under världskriget och den väldiga ökning av sockerproduktionen, vilken blev en direkt följd av de ofantligt höga sockerpriserna under krigsåren, har sockret sjunkit under förkrigspriset. Flera länders sockerindustrier, såsom till exempel Tjeckoslovakien och Polens, ha till följe statliga åtgärder satts i stånd att genom ett inhemskt pris, dubbelt högre än exportpriset, vräka socker på andra länder till priser, som nära nog omöjliggöra konkurrens. Det på våren 1924 avslutade betodlingsavtalet förutsatte vid ett pris av 54 öre per kilogram krossmelis ett betpris av 2.90 per 100 kilogram betor förutom ett mindre arealtillskott med stigande eller fallande pris, beroende på över- eller underpris å socker. Från februari till slutet av år 1925 var priset å krossmelis endast 43.25 öre per kilogram, till följe varav sockerbetspriset blev ungefär 7 öre lägre än vad fallet var före 1914 — och dagspriset å socker är 41 öre per kilogram. — Samtidigt har arbetslönen för skötsel av betor stigit från cirka 80 kronor till 125 å 140 kronor per tunnland, vilket, med hänsyn

till det lägre penningvärdet, ingalunda kan betraktas såsom varande för högt. Gödnings- och adra omkostnader ha likaledes stigit i ungefärlig proportion till gängse prisnivå i övrigt.

Även de jordbrukare, vilka sätta ett högt värde på betodlingen såsom del i växtföljden, äro fullkomligt eniga om omöjligheten att odla betor till ett pris liggande under förkrigspriset, och de ha icke ringaste anledning att så göra. Enligt professor Sommarins utredning ha, om hänsyn tages till minskat penningvärde, råg och vete sedan 1914 fallit med ungefär 12 procent, priset å slaktdjur kompenserar det lägre penningvärdet, priset å smör är förbättrat och fläskpriset mycket förbättrat. — Betodlingen har sålunda blivit den ojämförligt sämst ställda av jordbrukets produktionsgrenar, och en massnedläggelse härav är, om ingen åtgärd från statsmakternas sida vidtages, ofrånkomlig. Från betodlarsynpunkt sett har den egentliga vinsten bestått i denna odlings skördestegrande förmåga men självklart kan denna vinst icke köpas hur dyrt som helst. »Det vore emellertid», har professor Sommarin framhållit, »en dålig konsumentekonomi och en ännu sämre nationalekonomi att icke för normala år taga i beräkning dess ökning i det inhemska jordbrukets produktion, som sockerbetsodlingen medfört och medför.»

I en tid, då en enhällig arbetslöshetskommission jämte Kungl. Maj:t anser ett särskilt anslag å riksstaten nödvändigt till mildrande av följderna av befintlig, oförvållad arbetslöshet, är det dubbelt olyckligt med en drifts- omläggning vid jordbruket i mindre arbetskrävande riktning. Ett högst betydande antal torpare och småbrukare i södra Sverige förskaffa sig genom sommarskötsel av sockerbeter ett nära nog oundgängligt kontant tillskott i sin magra årsbudget. Arbetarnas hustrur och halvvuxna barn vid gårdarna göra sig också en välbehörlig sommarförtjänst. För alla dessa praktiga människor betyder ett nedläggande av betodlingen en i betänklig grad försämrad ekonomi och ett sänkande av en redan förut låg levnadsstandard. Må vara, att dessa härdade människor kanske icke omedelbart komma att anropa det allmänna om hjälp, men säkert är, att verklig nöd blir följderna i många hem. I fråga om de verkliga industriarbetarna, till ett antal av 8,000 kampanjarbetare och 3,000 års-anställda, blir däremot alldeles säkert i sinom tid arbetslöshetsunderstöd behöfligt.

Under nuvarande abnorma förhållanden ha också åtskilliga länder sett sig nödsakade att genom extra åtgärder skydda sin inhemska sockerproduktion. I själva England beslöt underhuset i december 1924 med 223 röster mot 22 en lag om stöd åt brittisk sockerindustri. Understödet utgår med ungefär 35 öre per kilogram socker under förutsättning att betorna betalas med 44 skilling per ton, eller cirka 4 kronor per 100 kilogram, samt att avtalsenliga löner betalas åt industrins arbetare.

Sålunda ett vida högre pris än det som av de svenska betodlarna begäres. En statsåtgärd till svensk betodlings tryggande för innevarande år förutsätter givetvis, att jämväl sockerindustrin förklarar sig beredd att göra upp-

offringar. Denna har ju framför allt intresse av att produktionen av en oundgänglig råvara upprätthålles.

Ett beslut i sockerfrågan bör sålunda enligt vår mening baseras på en ingående undersökning av hithörande förhållanden samt uppgjort avtal om betodling.

Med stöd av vad sålunda anföres tillåta vi oss föreslå,

att den av Kungl. Maj:t föreslagna skattesänkningen med 4 öre per kilogram socker endast skall gälla för inhemskt sådant, producerat av vitbetor.

Stockholm den 20 januari 1926.

Jöns Pålsson.

Elof B. Andersson.
